

ASTEKO GAIA

EMAKUMEA ELIZA KATOLIKOAN

Komunitate txikietan dute esperantza

Emakume kristauengana jo dugu, Eliza Katolikoaren barruan lanean ari direnengana. Emakumea bigarren mailakotzat duen erakundean nola sentitzen diren galdetu diegu eta zer egin dezaketen egoera diskriminatzailea gainditzeko. Segituan bereizketa egin dute: batetik, Elizaren hierarkiaren diskurtsoa, eta bestetik, komunitatearena.

| ONINTZA IRURETA AZKUNE |

DANI BLANCO

HILARI PAGAZAURTUNDUAK 18 urte zituen moja sartu zenean, karmeldar Vedruna da. Munduan zehar ibili da urte luzez, eta 1990az geroztik Donostiako Larratxo auzoan bizi da. 68 urte ditu eta Caritasen Donostian atzeritarren arretarako duen egoitzan boluntario lanean aurkitu dugu. “Emakume feminista naiz. 20 urte nituenetik arduratu izan nau emakumearen gaiak. Orduan jada, emakumearen rola aldatu egin behar zuela uste nuen, gizartean eta Elizan. Peaje askoko autopista zen. Orain ere peajeak ordaindu behar ditu emakumeak; gutxiago, Mendebaldean bederen”. Dena dela, uste du gaur egun ere borroka bera duela emakumeak.

Hilari Pagazaurtunduarekin eta Itziar Egigurenekin hitz egin dugu. Elizak emakumearenganako duen diskurtsoaz galdetuta biek egin dute bereizketa: gauza bat da Elizaren hierarkiak dioena eta beste bat parrokiak, komunitate txikiak eta Eliza. Ez dute uste, inondik ere, emakumearen rola berdinean interpretatzen eta gauzatzen dutenik bata eta besteak. Itziar Egiguren (1966, Aizarna, Zestoa) 16 urterekin hasi zen organoa jotzen etxeko belaunaldi maskulinoak etenda. Katekista izan da eta gaur egun oinarriko kristau elkarten espiritualtasunetik hurbil sentitzen da. Ez dago ados Elizaren hierarkiak daraman bidearekin: “Jesusen hitza ahaztu, edo hobeto esan, desbideratu du. Jesusen ez zuen desberdintasunik egin emakumeen eta gizonen artean, areago, Jesusen emakumeak ulertu eta askatu egin zituen. Eliza honek diskriminatu egiten du emakumea. Nik esan ohi dut, behin atzera egiten hasita, pena dela Elizak Jesusen garairaino ez egitea atzera”. Pagazaurtunduak ildo horri segi dio: “Hierarkiarekin ez naiz identifikatzen, aita santuarekin ere ez, aurrekoaren

“Jesusen emakumeak ulertu eta askatu egin zituen. Eliza honek diskriminatu egiten du emakumea. Nik esan ohi dut, behin atzera egiten hasita, pena dela Elizak Jesusen garairaino ez egitea atzera”

**Itziar Egiguren,
kristau katolikoa**

ideologoa da. Gizon oso tradizionalak dira, egiturari itsatsiak. Horrek ez du esan nahi ni ez naizenik Eliza, kristau komunitateko kidea naiz, beraz Eliza naiz”.

Hierarkiaren eta oinarriko komunitatearen arteko bereizketa ez dute buruan soilik, egunerokoan horrela bizi dute Egigurenek eta Pagazaurtunduak. Lehenengoak Aizarnako (Zestoa) elizan organoa jotzeaz eta Zumaian hainbat urtez katekesia emateaz gain, bestelako guneetan hartu du parte. Besteak beste, otoitz taldeetan aritu da eta hainbat erlijio-tako sinestunak elkartu dituen bilkuretan hartu

du parte. Espiritualtasunean aurkitu du erantzuna eta liberazioa. Larratxoko karmeldarra ere antzeko bideak jorratzen ari da; otoitz taldeak, ebanjelioa irakurtzeko taldeak. Komunitate txikiak biltzen dira etxeren batean, edo parrokiaren bertan ere bai. “Parrokiak, orain diren moduan bukatu egingo dira –dio Pagazaurtunduak–. Elizak hustutzen ari dira, emakumeak orain alde egiten hasi dira. Leherketa baino inplosioa gertatuko da, barrura puskatuko

da. Kristau komunitate txikietan sinesten dut. Gune horietan hausnartuko dugu emakume eta gizonen, otoitz egingo dugu eta ebanjelioa izango da gure abiapuntua”. Komunitate txiki horietako batzuk parrokiatik bereiz dabilta, kideetako batzuek bietan egiten dute kristau bizitza, komunitatean eta parrokiaren beste batzuk berriz ez doaz elizara. Badira apaizak, komunitateetan parte hartzen dutenak. Bi solaskideak etorkizuneko Eliza ari zaizkigu irudikatzen.

Ebanjelioa irakurtzeko kendu betaurreko matxistak

Teologo emakume gehiago aldarrikatzen ditu Egigurenek, haiengandik aire freskoa

CuadraBus

www.cuadribus.com

☎ 945 890 804 / 670 477 727 · Faxe: 945 892 215
info@cuadribus.com

Kelan, S.L.

- Suteen aurkako babesa
- Uren horniketa eta trataera
- Instalazio elektromekanikoak

Ibarra, 10 · 7. Pab · 48300 Gernika · Bizkaia
☎ 94 625 54 50 · Fax 94 625 54 00

EMAKUMEA ELIZA KATOLIKOAN

ITZIAR EGIGURENEK UTZIA

Itziar Egiguren indarkeria matxistaz: “Eliza hierarkikoak nola emango dio ahotsa gizartean emakumeari, etxean ez dio ematen eta? Emakumeen kontrako indarkeria oso epel salatzen duela iruditzen zait. Emakumearen menpekotasuna dago indarkeria horren azpian, eta menpekotasun hori desegin beharko luke Elizak, Jesusek desegin zuen bezala”.

eta esperantza ailegatuko direlakoan. Jesusen garaiko kristau komunitateen bizimodu eta eredu, eta II. mendetik aurrera gertatutakoa bereizten dituzte Egigurenek eta Pagazaurtunduak; Jesusen mugimenduak genero berdintasuna aldarrikatzen zuen, baina II. mendean geroztik Elizak eredu greziarrari lehenengo, eta latindarrari gero, segi dio. Horregatik ditu beharrezkotzat Egigurenek teologo emakumeak, haiek ikasten dutelako erlijioa, haiek gaitasuna dutelako biblia, ebanjelioak, beste begi batzuek irakurtzeko. Teologo horien lana izango da sinestunei jakintza transmititzea. Hainbat gizonezko ere, gogor ari dira ebanjelioen berrirakurketa ez-matxista jorratzen. Berrinterpretaziorako gaitasunaz ari garela katekista emakumeek –gizonak urri dira– izan dezaketean eragiteko botereaz galdetu diogu: “Borondate handiz egiten dute lan, zoragarri, baina katekesi liburuak oso txintxo eta leial jarraitza behartu nahi dituzte, eta liburu horiek katekesia aspaldiko garaian bezalaxe ematen erakusten dute. Amabirjinaren kontzepzio zaharkituarekin segitzen dugu, adibidez”.

Jesusen ametsari beldurra

Dolores Aleixandre, teologoa

“Gotzain-batzarra beldur da, uste du bere eskubideak defendatzen dituen emakume orok ordenazioa nahi duela. Kontua ez da hori. Ebanjelioak behetik gora bultzatzen du, norbait buru duen komunitate zirkularraz ari baita, eta denak anai-arrebak gara. Nire galdera da zergatik diogun hainbesteko beldurra Jesusen amets horri. Eta uste dut autoritatea eta boterea nahasten ditugula”.

Emakumea diskriminatuta eta elizak emakumez beteta

Bazterrean du Elizak emakumea, ahotsik eta bozkarik gabe, ardura karguetatik urrun. Eliza Katolikoko erlijiosoen %61 emakumeek osatzen dute, eta %39 gizonak, alegia, apaizek, apezpikuek, erlijiosoen eta diakonoez. Zerbitzatzen ari dira emakumeak: katekista lanean, elizak garbitzen eta apaintzen, misio taldeetan. Zergatik jarraitzen dute Elizan? Eta Egigurenen erantzuna: “Horrela hezi dituztelako, horretarako, eta beren buruari ez diote galdetu ere egiten. Hori alde batetik, baina noski, Elizan daude sinesten dutelako. Ni ere Elizan nago, Eliza atzerakoi honetan, eta maite dut. Horregatik min egiten dit. Baina ez du merezi etengabe amorrut bizitzea. Ahal dena egiten segi behar duzu”.

Hilari Pagazaurtunduak bizitza osoa darama moja. Nola eraman dezake hainbeste urtez halako zama? “Galdera hau egiten didazuenean zeuentzako daukat galdera: ‘Zu ez al zaude alderdi politikoren batean edo bestelako talderen batean sartuta? Zuk ez al daukazu borrokan egin beharrik?’. Egipton Anaia Musulmanek irudi moduan

Matxinada

Xabier Pikaza, teologoa

“Agian matxinada handia ari da gertatzen eta ez gara konturatu. Mota bateko Eliza hutsa gera daiteke, eta bitartean, ebanjelioari hobeto erantzuten dioten bizimoldeak ari dira sortzen. Bide horretan Amerikako Estatu Batuetako emakume erlijiosoen mugimendua garrantzitsua da”.

EMAKUMEA ELIZA KATOLIKOAN

Hilari Pagazaurtundua hierarkiaren eta herriaren arteko diferentziaz: "Hierarkiak ez du aurrera egin, baina herriak bai. Adibidez, hierarkiak esango dizu bananduak, beste batekin badabil, ezin duela jauna hartu, baina apaiz batzuek ez dute betetzen. Hierarkiak antisorgailuen eta homosexualen kontra hitz egiten du, baina emakume kristau katolikoak antisorgailuak erabiltzen ari dira; lesbianak ere badira Elizan, eta taldeak antolatuta dituzte gainera. Ez begiratu hierarkiari, begiratu herritarrari, nahiz eta bigarren hori ez den hedabideetan azalduko. Prentsarentzat ikusgarriagoa da [José Ignacio] Munillak eta Rouco Varelak esandakoa, Elizako emakumeen aldeko mugimendua baino".

DANI BLANCO

erabili zuten emakumea eta orain desagerrarazi egin dute, iraultza sandinistak gauza bera egin du, eta eskuinak, zer esango dizut bada. Ni ez noa ez eskuinarekin ez ezkerrekin. Esan nahi dudana da beti borrokatu behar duzula emakume gisa. Fededuna naiz, ebanjelioan sinesten dut eta zoriotsu naiz aukeratu dudana bidean. Borroka asko egin behar izan dut eremuak irekitzeko eta beti

errespetatu naute. Nire adineko emakumeek, ezkon bizitzan, askoz borroka gehiago egin behar izan dute nik lortu dudana lortzeko". Dena dela, aitortu digu gizarteak parekidetasunean aurrera gehiago egin duela Elizak baino.

Hari horri tiraka, Egigurenak ere emakumeak gizartearen bizi dituen bestelako zapalaketak gogorarazi ditu: eder egon behar diren

Kalean da otsaileko

aizu!

- Trapagaranen,
- antzinako inauteria bizirik
- Bardeetako habia fosila
- Etxetik bota nahi dituzte
- Euskara ikasteko ahaleginari txalo
- Xalbadorren arrastoaren atzetik

Urte osoko harpidetza (Hego Euskal Herria eta Espainia) 29 €

aizunet.org

Mari Karmen Etxeberria, katekista eta misio taldeko kidea “Astebeteko greba egingo bagenu emakumeok Elizan?”

58 URTE ditu Zumarragakoak (Gipuzkoa), 28 urte daramatza katekesia ematen. Elizan emakumeak gero eta beharrezkoagoak direla uste du, apaizak gero eta gutxiago direlako, “lekutxo bat uzten digute, beharra dutelako”.

Zu nola sentitzen zara emakume gisa?

Nik ez dut arazorik izan apaizekin, ondo sentitu naiz, erabakiak hartu ditut baimena eskatu gabe, nire iritzia eman dut. Batzuek aitortu didate emakumeak Elizan diskriminatuak garela.

Zu ez zara diskriminatu sentitu.

Ni ez, eta lanean aritzen garen emakume talde osoaren izenean ausartzen naiz hori esatera. Orokorrean ordea, Eliza ez da horrelakoa. Oso atzeratuta dago, oso itxita. Armiarma-sareak garbitzeko dauzka.

Non ikusten duzu diskriminazioa?

Vatikanoko II. kontzilioak aurrera egingo zuela uste nuen, baina freno jarri diote. Unitate pastoraletan, bailarako zenbait bileratan, deseroso sentitu naiz. Horietan entzun eta ikusi dut asko dagoela egiteko. Gure artean esan izan dugu: “Astebeteko greba egingo gabenu emakumeok?”. Liturgian, katekesian, sendotzan, elizak garbitzen... gehienak emakumeak gara. Elizak dar-dar egingo luke.

Uste duzu emakumeek apaiz izateko eskubidea izan beharko luketela?

Ez nau asko kezkatzen gai horrek. Agian, apaizek ezkondu egin beharko lukete eta eguneroko bizitza ezagutuko lukete, zeren orain beste mundu batean bizi dira. Jesus zen emakumearen defendatzailea. Orain zertan ari dira?

zama da bat, diruarekiko menpekotasuna bestea. Gizonaren pare egoteko izugarritzko harria gainean hartu dugula dio: lan merkatuan sartu bai, baina gainerako eremuetan aurrerapauso handirik eman gabe, alegia, etxean, haurren zaintzan eta abar. “Batuetan gizartean ditugun diferentziak ez ditugu sentitzen eta Elizagatik diogu ‘zein zaharkituak dauden, nola dagoen emakumea!’”.

Apaizak emakume izatea ez da kezka nagusia

Duela gutxi Ingalaterrako Eliza Anglikanoak bozketa egin zuen emakumeak gotzain izan daitezkeen ala ez erabakitzeko. Ezezkoa atera zen. Dena dela, Ingalaterran emakumeak apaiz badira eta beste herrialde batuetan gotzain ere bai. Eliza Katolikoan apaiz izateko aukerarik ez dute, eta hierarkiak emakumearekiko duen diskurtsoa kontuan izanda, apaiz izango diren eguna utopia baino ez da. Itziar Egigurenek eta Hilari Pagazaurtunduak Eliza nola bizi duten jabetuta, usaindu dugu ez dela preseski apaizen ordenazioa haien ardura nagusia. Egigurenek argi dauka: “Niretzat ez da eztabaida interesantea. Ez dut emakumea gizonaren pare nahi, esan nahi dut ez ditudala botere egituran ikusi nahi, klerikalismoan. Ideala litzateke klerikalismoarekin bukatzea. Ema-

kumeok hitza eta eskumen betea behar ditugu, baina ez apaizen eredu klerikalari eusteko”. Pagazaurtunduak ildo berari jarraitu dio: “Ez diot ezetzik, bide hori ireki nahi dutenen alde egingo dut, baina Elizak halako erresistentzia erakutsi duenez emakumearenganako, beste eremu batzuk bilatu behar ditugu. Bestalde, gaur egungo apaizgoarekin ez nago ados, etorkizunean apaiza izatea beste zerbait izango da, ez ditu zertan orain dituen ezaugarriak eduki”.

Bitxia da, emakumea isilarazten duen erakundean bi solaskide hauek ez dira baztertuak eta diskriminatuak sentitu eguneroko kristau bizitzan. Izango du zerikusirik isilik egoteko batere intentziorik ez izateak, haien izaera sendoak, baita genero berdintasunean sinesten duten fededun gizonak bidean aurkitu izanak (tardean apaizak). Tinko kritikatzan dute zapalketa, mindu eta haserretu egiten dira hainbat egoera ikusita, baina ez daukate borroka amorrutaz beteta egiteko asmorik. Biei baikortasuna darie, “fruitua emango du emakumeen eta gizonen lanak”, dio Egigurenek, eta Pagazaurtunduak gaineratu: “Historia astindu behar dugu, eremua ireki eta atzerapausorik ez eman”. ■

Erakunde baztertzailea

Dones en l'Esglesia (duela 20 urte sortu zen talde hau Katalunian. 500 emakume biltzen ditu): “Pena ematen digu, zeren gure eliza lotsagarri ari da geratzen. Emakumea baztertzen segitzen duen munduko (Mendebaldean behintzat) erakunde bakarra izango da”. (...) Erlijioso gehienak emakumeak dira, parrokiako zereginetan ari direnak ere bai, baita ospakizunetan parte hartzen dutenak ere. Aita santua, kardinalak, gotzainak, presbiteroak eta zuzendaritza karguak dituzten guztiak gizonak dira. Elizak besteentzat aldarrikatzen dituen giza eskubideak ez ditu errespetatzen etxe barruan”.

